

W najnowszym numerze Pisma Samorządu Terytorialnego WSPÓLNOTA, m.in.:

**Przemoc wobec samorządowców – koszt lokalnej polityki?** Opinia publiczna zwykle skupia się na przywilejach polityków. Co jakiś czas jednak w debacie publicznej powraca temat ceny, jaką płacą wybierani przedstawiciele. Jest nią ekspozycja na agresję i przemoc. Jakże przybierają one formy? O wynikach badań piszą Agata Rydzewska, politolożka, doktorantka Szkoły Doktorskiej Nauk Społecznych UW oraz Adam Gendźwiłł, politolog i socjolog, profesor UW na Wydziale Socjologii i ekspert ds. samorządowych Fundacji Batorego.

**Groźby śmierci przychodzą regularnie.** Ataki fizyczne, agresja i hejt stają się częścią codzienności lokalnych włodarzy. – Zostałam napadnięta z zaskoczenia. Nie miałam szans na obronę – mówi Beata Jerzman, wójt Starej Kornicy, która została zaatakowana nożem przed swoim gabinetem.

**Relacje ustrojowe pomiędzy organami gminy – potrzebujemy ewolucji czy rewolucji?** Fundacja Rozwoju Demokracji Lokalnej przedstawiła propozycje zmian ustroju gminy w zakresie funkcjonowania organu wykonawczego i stanowiącego. Warto jednak rozważyć, czy zamiast rewolucji nie lepiej wprowadzić zmiany ewolucyjne oparte na obecnym modelu ustrojowym? Odpowiedzi na to pytanie szuka Maciej Kielbus, Partner Zarządzający w Ziemiński&Partners Kancelaria Prawna Kostrzewska, Kołodziejczak i Wspólnicy.

**Gry o zaufanie.** W centrum uwagi zwykle znajdują się samorządy, w których rada nie udziela włodarzowi wotum zaufania. Tymczasem tegoroczne sesje pokazały, że równie zaskakujące bywa jego udzielenie. Bo za każdym głosowaniem stoi coś więcej niż ocena raportu o stanie gminy. Najciekawsze historie zebrała red. Urszula Adamczyk.

**Podejść no do płota, wersja 2.0.** Polska wieś nie jest już jedynie miejscem produkcji rolnej. Do budowanych za miastem domów sprowadzają się nowi mieszkańcy, lokuje się biznes. Konflikty o ziemię nie są tylko sporami sąsiedzkimi, ale objawem głębszej zmiany funkcji wsi. Badaniem istoty takich konfliktów zajęli się – i opowiadają o wynikach swoich badań – dr hab. Dominika Milczarek-Andrzejewska z Wydziału Nauk Ekonomicznych UW i dr hab. Adam Czarnecki z Instytutu Rozwoju Wsi i Rolnictwa PAN.

**Nagroda jubileuszowa pracownika samorządowego.** Choć od lat obecna w praktyce kadrowej JST, wciąż budzi wątpliwości dotyczące momentu nabycia prawa, zasad ustalania stażu, przedawnienia roszczeń. Szczególne znaczenie mają tu przepisy obowiązujące od 2026 r., które rozszerzyły katalog okresów wliczanych do stażu. W dużym materiale tłumaczymy na przykładach, jak w praktyce stosować obecne przepisy.

**Państwo nie może skazywać mieszkańców wyłącznie na turystykę.** Status obiektu światowego dziedzictwa nie zawsze przynosi korzyści mieszkańcom. Z jednej strony ogranicza się lokalną gospodarkę, z drugiej przyciąga tłumy turystów, którzy mogą niszczyć to, co miało być chronione – mówi w wywiadzie **Albert Litwinowicz, wójt Białowieży.**

**Nowy algorytm oświatowy – kto zyska, kto straci?** Więcej środków na szkolnictwo zawodowe, oddziały mundurowe i branżowe centra umiejętności, ale mniej korzystne naliczenia dla części gmin prowadzących przedszkola – MEN przygotowało projekt podziału potrzeb oświatowych na 2027 rok. Zapytaliśmy ekspertów, jak go oceniają. W ich opiniach optymizmu próżno szukać.

**Resort środowiska: Odstrzał dzików to zadanie powiatu.** Za przeprowadzenie odstrzału redukcyjnego dzików, które stwarzają zagrożenie na terenach zabudowanych, odpowiada powiat, a zadanie wykonuje starosta – wynika z odpowiedzi wiceministra Mikołaja Dorożały na interpelację poselską.

**Jak racjonalnie wydawać środki na ochronę ludności.** Bezprecedensowa skala finansowania oraz zróżnicowane potrzeby i warunki wydatkowania środków na ochronę ludności i obronę cywilną stwarzają samorządom wiele możliwości. Wymagają jednak racjonalnego planowania wydatków i dostosowania ich do poziomu ryzyka. Sprawiedliwy podział środków nie zawsze oznacza ich równy podział – pisze bryg. dr hab. inż. Paweł Gromek z Akademii Pożarniczej, kierownik Wyższych Kursów Ochrony Ludności.

**Informacja przetworzona wymaga konkretnych wyliczeń.** Podmiot odmawiający udostępnienia informacji publicznej nie może ograniczyć się do stwierdzenia, że jej przygotowanie wymaga przetworzenia danych. Musi dokładnie wykazać zakres koniecznych czynności, liczbę zaangażowanych pracowników, przewidywany czas pracy i wpływ realizacji wniosku na bieżące funkcjonowanie jednostki – rozstrzygnął WSA w Poznaniu.

**Wykonanie uchwały należy do wójta.** Powierzenie wykonania uchwały kierownikowi GOPS narusza ustawowe kompetencje organu wykonawczego gminy. To wójt decyduje, kto i w jaki sposób zrealizuje zadania wynikające z uchwały – przypomniał wojewoda kujawsko-pomorski w rozstrzygnięciu nadzorczym.

**Logo podlega uchwale krajobrazowej.** Wojewoda mazowiecki w rozstrzygnięciu nadzorczym tłumaczy, że miejscowy plan zagospodarowania nie może regulować stosowania na elewacjach elementów wynikających z logo firmy, ponieważ kwestie reklam i szyldów podlegają odrębnej uchwale – krajobrazowej.

**Dane MF wymagają ewidencjonowania.** Kwoty udziałów w PIT i CIT wykazywane w sprawozdaniu Rb-27S muszą wynikać z ksiąg rachunkowych gminy, nawet gdy ich wysokość ustala się na podstawie informacji opublikowanych przez Ministerstwo Finansów – twierdzi RIO.

**Samorządy szybciej przejdą na e-Doręczenia.** Od 1 stycznia 2028 r. jednostki samorządu terytorialnego mają zostać objęte obowiązkiem korzystania z Publicznej Usługi Hybrydowej. Tego samego dnia zakończy się możliwość wykorzystywania platformy ePUAP do korespondencji między podmiotami publicznymi.

**Certyfikacja zmienia praktykę zamówień publicznych.** Wejście w życie ustawy o certyfikacji wykonawców zamówień publicznych zmienia dotychczasowy model ich kwalifikacji podmiotowej. Nowe przepisy wprowadzają też szczególny tryb wyjaśniania wątpliwości, ograniczają zakres samodzielnej ingerencji zamawiającego oraz prowadzą do standaryzacji warunków udziału w postępowaniu.

**Instytut Sobieskiego proponuje nowy podział Mazowsza.** Województwo warszawskie obejmujące stolicę, jej aglomerację i otoczenie CPK, policentryczne woj. płocko-siedleckie oraz połączenie regionu radomskiego ze świętokrzyskim – taki kierunek zmian przedstawił Instytut Sobieskiego. Uzasadnienie? Obecne woj. mazowieckie jest na tle Europy jednostką wyjątkowo rozległą i niejednorodną.

**Będą z miasta.** Zgodnie z projektem rozporządzenia Rady Ministrów, w 2027 roku na mapie Polski pojawi się 12 nowych miast. Jakie nadzieje wiążą z tym obecni wójtowie? Zapytaliśmy ich o to.

**Z lądu na wodę, z wody na ląd.** Centrum Przesiadkowe Jamno w Koszalinie zaprojektowano jako nową bramę do miasta. Kształt budynków zdaje się nawiązywać dialog z lokalną architekturą.

**Przydrożne aleje: między piłą a bezpieczeństwem.** Są tylko „drzewami przy drodze”? To element krajobrazu, pamięć miejsca, korytarz ekologiczny, schronienie dla ptaków, nietoperzy, owadów i porostów, a zarazem realne wyzwanie dla zarządców dróg – tłumaczy Sławomir Chmielewski, przyrodnik, były burmistrz Mogielnicy.

---

*Zamawiając prenumeratę „Wspólnoty” otrzymują Państwo:*

- kompleksowy przegląd najważniejszych zagadnień w jednym miejscu,
- bezpłatny stały dodatek *KURIER PRAWNY*,
- dostęp do ekskluzywnych rankingów,
- bezpłatny dostęp do wydań archiwalnych,
- bezpłatne porady prawne.

*Inspirujemy, omawiamy i analizujemy prawo, finanse, gospodarkę JST.*

*Zachęcamy do dołączenia do naszej wspólnoty. W sposób profesjonalny i innowacyjny wspieramy rozwój naszych lokalnych ojczyzn.*

*Prenumeratę można zamówić:*

- za pomocą [formularza](#) wysłanego na adres: *MUNICIPIUM SA, ul. Marynarska 19A, 02-674 Warszawa*
- e-mailowo: [handlowy@municipium.com.pl](mailto:handlowy@municipium.com.pl)
- online w księgarni: [www.wspolnota.org.pl/ksiegarnia](http://www.wspolnota.org.pl/ksiegarnia)